

Dažniausiai mokytojų užduodami klausimai dėl planavimo

Eil. nr.	Klausimas	Atsakymas
1.	Ar užtenka parašyti tik ilgalaikį planą, ar reikia ir trumpalaikių planų?	<p>Planuoti darbą būtina (nors ne visada būtina užsirašyti), nes turime numatyti, kaip organizuosime mokinių mokymąsi per metus ir kaip pasieksime, kad jie išmoktų to, kas numatyta artimiausioje pamokoje.</p> <p>Ilgalaikio ir trumpalaikio planavimo paskirtis skirtinga:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ilgalaikiame plane numatome didžiuosius (ilgalaikius, prioritetinius, metų) ugdymo tikslus, kylančius iš klasės situacijos analizės, stambius darbo etapus, jų nuoseklumą, apytikriai paskirstome laiką, pasižymime, kuriomis priemonėmis reikia pasirūpinti iš anksto ir pan. • trumpalaikiame plane detalizuojame artimiausio etapo darbus – ko sieks, ko mokysis konkrečios klasės mokiniai, kad pasiektų reikiamus rezultatus, kaip pamatysime, ar tie rezultatai pasiekti, ir ką darysime toliau priklausomai nuo to, kas mokinių jau yra pasiekta. <p>Planuojant reikėtų daugiau mąstyti apie mokinių mokymąsi, išmokimą, t. y. kaip juos įtraukti į sąmoningą mokymąsi, o ne tik apie dalyko išdėstymą.</p>
2.	Kiek skilčių turėtų būti ilgalaikiame ir kiek trumpalaikiame plane?	<p>Skilčių turėtų būti tiek, kiek reikia dirbančiajam, kad planas būtų aiškus jam pačiam ir jo vadovams.</p> <p>Jeigu artimiausio etapo (trumpalaikis) planas sudaromas gana konkrečiai ir yra aišku, ką mokiniai darys ir ko išmoks to etapo pamokose, pamokos plano atskirai rengti nebūtina. Jeigu reikia, galima papildyti, koreguoti trumpalaikį planą. Pamokoje ypač svarbu su mokiniais aiškiai susitarti, ko ir kaip siekiame, koks turėtų būti mokymosi rezultatas ir kaip mokiniai bus vertinami. Atliekant užduotis būtina pasitikrinti, ar sutartu keliu einame, kaip sekasi, ir pabaigoje apibendrinti, kas išmokta ir kur dar yra trūkumų.</p>
3.	Ar visi mokytojai turi rašyti ilgalaikius ir trumpalaikius planus?	<p>Planavimas – tai darbo perspektyvos numatymas, tai iš esmės ruošimasis darbui: metų, savaitės, pamokos. Todėl planavimas – svarbi mokytojo darbo dalis.</p> <p>Kaip pasieksime Bendrosiose programose apibrėžtų mokinių mokymosi rezultatų, jeigu mokytojas neplanuos savo darbo ir dirbs stichiškai, pasikliaudamas nuojauta? Patyrusiam mokytojui gal ir pavyksta, tačiau keičiantis mokymosi tikslams ir pereinant nuo žinių įgijimo prie kompetencijų įgijimo, keičiasi mokymo ir mokymosi procesas. Todėl planuoti būtina.</p> <p>Aiškių ugdymo (mokymo ir mokymosi) planų stoka prisideda prie mokinių mokymosi motyvacijos silpnėjimo ar per didelį mokymosi krūvių.</p> <p>Trumpalaikis planas neprivalomas, jis tik rekomenduojamas, dėl jo susitariama mokykloje. Patyrusiam mokytojui, mokančiam jam gerai žinomo dalyko ir taikančiam tinkamus metodus, būtina rašyti tik ilgalaikius planus. Nepatyrusiam mokytojui labai naudinga rašyti ir trumpalaikius planus.</p> <p>Pradinio ugdymo trumpalaikis planas yra dienyne, atskirai jo perrašinėti nereikia.</p>

Eil. nr.	Klausimas	Atsakymas
4.	Ar galima tą patį planą naudoti keletą metų, ar būtina rašyti kasmet?	Taip, galima naudoti tą patį planą, tačiau jį privalu koreguoti atsižvelgiant į konkrečios klasės mokinių poreikius, galimybes ir pasirengimą mokytis, pritaikyti prie besikeičiančių ugdymo tikslų. Todėl rengiant planą svarbu palikti daug vietos pastaboms.
5.	Mokykla visiems mokytojams liepia rašyti planus pagal vienodą lentelę. Ką daryti šiuo atveju?	Mokykloje reikėtų susitarti dėl tam tikrų dalykų planų skirtumų. Galėtų būti nustatytos pagrindinės privalomos dalys, paliekant mokytojui galimybę papildyti planą pagal savo poreikius. Reikėtų atsižvelgti į mokymosi pakopą, dalyko specifiką, mokytojo patirtį ir pasirengimą, jo individualius pageidavimus. Tačiau, norint planuoti kitaip nei visi, savo nuomonę reikėtų argumentuotai apginti ir gauti mokytojų tarybos pritarimą. Tariantis būtina remtis dokumentais ir svariais argumentais.
6.	Ar planą rašyti taip, kaip liepia, ar kaip iš tikrųjų mes dirbame?	Planas turi būti realus ir naudojamas. Visada verta įsigilinti ir išanalizuoti naujus siūlymus. Taip pat ir dėl planavimo. Atnaujintos BP iš tiesų keičia pačią planavimo esmę: planuojama, ne „ką reikia išeiti“, o „ko reikia pasiekti“. Be atidaus įsigilinimo į tai, kas „liepiama“, nebus ir supratimo, kodėl tai siūloma. Kita vertus, mokytojo pareiga ugdyti mokinius ir planuoti jų mokymąsi bei mokymą. Taigi planą jis rašo pirmiausiai savo mokiniams ir sau. Planas turi būti realus – jei jau planuojant žinoma, kad ugdymo procesas vyks ne taip, kaip plane, planavimas beprasmis.
7.	Ar būtina rašyti pamokos planus?	Raštu – neprivaloma, priklauso nuo mokytojo patirties. Pradedančiajam mokytojui rekomenduojama pamokos planą užsirašyti. Trumpalaikiame plane numatoma, kokios žinios ir supratimas/gebėjimai/nuostatos ir kaip nuosekliai bus ugdomi artimiausiose pamokose, ko ir kaip mokysis mokiniai, t. y. numatomi mokymosi uždaviniai, vertinimo kriterijai (kokios žinios ir supratimas/gebėjimai/nuostatos ir koku laipsniu bus pasiektos) ir būdai, taip pat mokymosi refleksija. Jeigu trumpalaikiame plane pamokos suplanuotos pakankamai detalios, atskirų pamokos planų rašyti nebūtina. Galima tikslinti, koreguoti artimiausią trumpalaikio plano pamoką.
8.	Semestro / trimestro planas ilgalaikis ar trumpalaikis?	Planavimas semestrais dalyko požiūriu nėra prasmingas. Tokį planą galima būtų priskirti vidutinės trukmės planams, nes jame galima ir, matyt, reikia veiklas numatyti detalčiau negu metų plane. Tačiau labai konkrečiai visas pamokas trimestrui iš anksto tikriausiai bus sunku suplanuoti. Juk mokytojas dar nežinos, kaip mokiniams seksis mokytis, kaip jiems pritaikyti veiklas ir vertinimą, kad padėtų pasiekti norimų rezultatų.

Eil. nr.	Klausimas	Atsakymas
9.	Ar reikia ilgalaikiame plane išdėstyti gebėjimus, žinias ir supratimą, ugdymo gaires?	<p>Ilgalaikiame plane bendrųjų programų ugdymo gairių perrašinėti nereikia. Šiame plane turėtume numatyti nuoseklų mokinių gebėjimų augimą per stambius darbo etapus, tam apytikriai paskirstyti turimas valandas, pasižymėti priemonės, kuriomis reikia pasirūpinti iš anksto ir pan.</p> <p>Detaliau siektini mokinių rezultatai (žinios, supratimas, gebėjimai) ir ugdymo procesas planuojamas trumpalaikiame plane.</p> <p>Bet kokiame plane reikia rašyti tiek, kiek mokytojui atrodo būtina, kad jis pats, jo mokiniai ir mokyklos vadovybė matytų laukiamus mokymosi rezultatus ir kaip tų rezultatų bus siekiama.</p>
10.	Ar planų struktūra bus suvienodinta visiems dalykams kaip ir bendrosios programos?	<p>Bendrosios programos – bendras dokumentas visoms Lietuvos mokykloms, tačiau ir jose nėra visiškai suvienodinta pateiktų mokomųjų dalykų struktūra.</p> <p>Bendra planavimo koncepcija, apibendrinta plano struktūra yra aptarta su konsultantais, rengiami planų pavyzdžiai. Dėl planavimo tariamasi mokyklose, metodinėse grupėse, tačiau konkrečiame plane turi būti numatoma konkrečios klasės mokinių mokymosi ir atitinkamo konkretaus mokytojo mokymo eiga, kylanti iš klasės situacijos analizės. Todėl planai neišvengiamai skirsis. Struktūros panašumas padeda susikalbėti, bet mechaniškas vienodinimas nebūtų naudingas.</p>
11.	Ar pakanka, pvz., plano skiltyje „Turinys“ įrašyti tik gebėjimų skaičiukus iš Bendrųjų programų, nerašant teksto?	<p>Numatomus mokinių pasiekimus – gebėjimus ir nuostatas, įrašyti tekstu, kad aiškiai matytųsi, ko sieksime. Tai bus naudinga informacija jums ir kitiems.</p>
12.	Ar būtina nurodyti integraciją su kitais dalykais?	<p>Jei numatoma integracija, siūlome ją parodyti per mokinių veiklas, o ne tik išvardijant dalykus. Rimtam integravimui reikia pasiruošti, todėl plane tai ir numatoma.</p>
13.	Ar reikia ilgalaikiame plane surašyti reikalingą inventorių ir pan., kuris gali būti reikalingas pamokose, tačiau dar nežinome, ar jį turėsime (bus nupirktas ar ne)?	<p>Nebūtina. Tačiau jeigu įrašysite inventorių ar mokymosi priemonę, parodysite jos svarbą ugdymo procese ir turėsite argumentą, kodėl mokyklai svarbu ją įsigyti. Siūlome laikytis nuostatos, kad geras planavimas padeda efektyviau dirbti.</p>

Eil. nr.	Klausimas	Atsakymas
14.	Kuriame plane – ilgalaikiame ar trumpalaikiame, nurodyti vertinimą?	<p>Diagnostinį ir apibendrinamąjį vertinimą numatome ilgalaikiame plane, o trumpalaikiame vertinimą konkretizuojame. Ypač svarbu numatyti ilgalaikiame plane kontrolinius ir kitus stambesnius vertinimo darbus, kuriuos būtina derinti su kitų dalykų mokytojais, iš anksto parengti jiems užduotis.</p> <p>Diagnostinis vertinimas būtinas ir formuojamajam vertinimui ugdymo procese – juk reikia nustatyti, nuo ko į ką einame. Taigi trumpalaikiame plane numatomas ir diagnostinis, ir mokyti padedantis (formuojamasis) vertinimas. Ypač svarbu pamokos mokymosi uždaviniuose aiškiai apibrėžti laukiamus mokinių mokymosi rezultatus ir vertinimo kriterijus.</p>
15.	Ar galima vertinimą pateikti atskiru tekstu prie ilgalaikių planų, kadangi kūno kultūros vertinimas specifinis?	<p>Taip, jeigu tai neprieštarauja ugdymo turinį reglamentuojantiems dokumentams: Bendrosioms programoms, Bendriesiems ugdymo planams.</p>
16.	Ar reikia, o jei reikia, tuomet kur – plane ar atskirai, aprašyti specialiųjų poreikių vaikus?	<p>Reikia. Ilgalaikiame plane teikiant klasės charakteristiką ir numatant ugdymo uždavinius, prioritetus. Specialiųjų poreikių vaikų ugdymą aprašome numatydami jiems pritaikytas užduotis ir vertinimą. Atskirai rengiama adaptuota ugdymo programa.</p>
17.	Kiek uždavinių galima pateikti viename pamokos plane?	<p>Rekomenduojama vieną arba du, kuriuose numatytos mokymosi sąlygos, laukiamas rezultatas ir vertinimo kriterijai. Užduočių gali būti tiek, kad būtų pasiekti laukiami mokymosi rezultatai.</p> <p>Orientuokitės į tai, kad visi mokiniai suspėtų suprasti, pajauti, išgyventi, atrasti, sukurti. Geriau suplanuoti mažiau, bet kad mokinių mokymasis būtų gilesnis, kad įgyti supratimas ir gebėjimai būtų nepamiršti kuo ilgiau ir pritaikomi naujose situacijose; kad nuostatos atsispindėtų mokinių elgesyje.</p>
18.	Ar galima būtų mokyklose ar rajone /mieste sudaryti atskirų dalykų kompetentingų mokytojų (ekspertų, metodininkų, konsultantų ir pan.) darbo grupę, kuri parengtų lanksčius ilgalaikius planus atskiriems dalykams ir už tai gautų priemokas prie	<p>Mokytojų bendradarbiavimas – viena iš nepakankamai išnaudotų galimybių. Be abejo, galima planuoti kartu, pasitariant, tačiau nėra dviejų vienodų mokinių, klasių, mokytojų, taigi neturėtų būti ir dviejų identiškų (vienodų) planų. Planavimo esmė – planuoti atsižvelgiant į tai, ko konkrečiai klasei, mokiniui reikia ir ką jis gali pasiekti, todėl planavimo individualizavimas neišvengiamas. Kita vertus, planas turi būti šiuolaikiškas, atitikti šiuolaikinio planavimo sampratą, t. y. būti kryptingas ir tikslingas. Siektina, kad jis būtų naudingas ir reikalingas mokytojui, todėl svarbu, kad planas nebūtų padedamas į stalčių, o kad mokytojas juo naudotųsi. Mokyti vieniems iš kitų, keistis pavyzdžiais visada yra gerai.</p> <p>Siekiant susitarti dėl bendrų planavimo principų, galima sudaryti darbo grupes, kurios gebėtų atsižvelgti į regiono specifiką, tikslus, mokyklos veiklos principus. Tokie susitarimai galėtų vykti ir metodinėse grupėse. Dėl apmokėjimo sprendžia steigėjas ir mokykla.</p>

Eil. nr.	Klausimas	Atsakymas
	atlyginimų ar pan.? Būtų geresnė kokybė ir mažiau rūpesčių paprastam mokytojui.	
19.	Kada ir koks mokytojas (klasės auklėtojas) turėtų rašyti klasės charakteristiką?	Dalyko mokytojas, rašydamas ilgalaikį planą, trumpai pasižymi esamą situaciją: kiek mokinių yra klasėje, kas būdinga vienos ar kitos klasės mokiniams, kokios mokymosi aplinkos reikės ir pan. To nereikėtų vadinti klasės charakteristika. Užsirašoma tai, kas svarbiausia, ko gali prireikti pačiam ar paaiškinant, pagrindžiant planą kitiems.
20.	Kuriam laikotarpiui rašyti ilgalaikį planą (koncentrui, metams...)?	Būtina rašyti metams. Kadangi bendrosios programos parengtos koncentrais, planuojant pirmiesiems koncentro metams, numatomos tam tikros gairės ir antriesiems.
21.	Ar reikia atskirų planų paralelėms klasėms?	Nebūtina, galima pastabose pasižymėti, į ką reikia atkreipti dėmesį, kas numatoma daryti kitaip.
22.	Ar būtina ilgalaikiame plane nurodyti išteklius ir mokymo priemones?	Nebūtina. Tačiau numatyti ir pasižymėti tai, ką svarbu iš anksto užsisakyti, pasiskolinti ar parengti, verta.
23.	Kaip suderinti prevencinių programų įgyvendinimą? Kas už jas atsakingas?	<p>Į prevencines programas reikėtų žiūrėti kaip į naują, šiuolaikinėje visuomenėje atsirandantį ir joje gyvenantiems mokiniams aktualų ugdymo turinį.</p> <p>Dėl prevencinių programų įgyvendinimo sprendžia steigėjas ir pati mokykla. Atsižvelgiant į mokyklos ir mokinių poreikius, prevencinių programų tikslai, turinys ir veiklos integruojamos į dalykų ugdymo turinį, popamokinę veiklą, mokyklos gyvenimą.</p> <p>Mokytojai turėtų atkreipti dėmesį į tai, kad įvairių dalykų bendrosiose programose didelė dalis prevencinių programų ugdomų gebėjimų ir nuostatų jau yra integruota.</p> <p>Taip pat bendrųjų programų sudėtyje yra atskira Bendrųjų kompetencijų ir gyvenimo įgūdžių ugdymo sritis, kurią sudaro integruojamosios programos, parodančios, kokie gebėjimai ir nuostatos sudaro mokinio bendrąsias kompetencijas, ugdomas per visų dalykų pamokas. Tai taip pat apima dalį prevencinių programų.</p>

Eil. nr.	Klausimas	Atsakymas
24.	Kaip įrašyti į dienyną, jeigu trumpalaikiuose ir ilgalaikiuose planuose numatysime mokinių pasiekimus, bet ne trumpai – temas?	<p>Dienyne turi būti užrašomas pamokos pavadinimas nurodant, koks yra konkrečios pamokos turinys, t. y. ko mokėsi mokiniai. Tai neprieštarauja planavimui ugdyti žinias ir supratimą, gebėjimus ar nuostatas. Pagal tai, koks numatytas pamokos mokymosi uždavinys, tik dar trumpiau užrašome pamokos temą/pavadinimą/turinį.</p> <p>Pavyzdžiai:</p> <p>1. Lietuvių kalbos pamokos mokymosi uždavinys skamba taip: „Pagal duotą modelį mokiniai sukurs pasakojimą atsižvelgdami į adresatą ir komunikacinę situaciją“. Į dienyną galime rašyti: <i>Pasakojimo kūrimas: adresato ir komunikacinės situacijos paisymas.</i> Arba <i>Mokymasis kurti pasakojimą atsižvelgiant į adresatą ir komunikacinę situaciją.</i> Arba <i>Pasakojimo kūrimas (adresatas ir komunikacinė situacija).</i></p> <p>2. Biologijos pamokos mokymosi uždavinys: „Mokiniai paaiškins, kad fotosintezė vyksta augalo lape chlorofilui sugeriant šviesos spinduliuotės energiją ir panaudojant ją gliukozei iš anglies dioksido ir vandens pagaminti.“ Į dienyną galime rašyti: <i>Fotosintezė: chlorofilas, anglies dioksidas, vanduo, gliukozė.</i> Arba <i>Fotosintezės proceso paaiškinimas.</i></p> <p>Į dienyną verta užsirašyti tai, kas rodo, kiek mokiniai jau yra išmokę. Antrame pavyzdyje pateiktoje biologijos pamokoje aiškinamasi, kaip vyksta fotosintezė. Kitoje pamokoje mokiniai mokysis užrašyti fotosintezės lygtį. Taigi tos kitos pamokos pavadinimas galės būti <i>Fotosintezės lygtis</i>.</p>